

Nr 211.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående
anskaffande af afståndsmätningssinstrument; gifven Stock-
holms slott den 19 april 1912.*

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att af fjärde hufvudtiteln's allmänna besparingar ett belopp af trettiofemtusen kronor må tagas i anspråk för anskaffande af afståndsmätningssinstrument m. m.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

David Bergström.

Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 april 1912.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSSVÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Förberedande
försök.

Departementschefen, statsrådet Bergström anförde vidare:
»Uti underdånig skrifvelse den 12 mars 1906 föreslog arméförvaltningens artilleridepartement, att 30 stycken afståndsmätningssinstrument för infanteriet måtte anskaffas för en beräknad kostnad af högst 40,000 kronor.

Hörd öfver detta förslag förklarade dock chefen för generalstabens, att, innan den föreslagna anskaffningen ägde rum, ytterligare försök borde äga rum, och anbefalldes sådana genom generalorder den 17 oktober 1906. Vid dessa försök pröfvades instrument från firmorna Barr & Strand i Glasgow och Zeiss i Jena.

De inkomna rapporterna remitterades för yttrande till generalfälttygmästaren och t. f. chefen för femte arméfördelningen, och hemställde dessa i skrifvelse den 14 april 1908 till dåvarande statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet, att fortsatta försök måtte

utföras dels med af förenämnda firmor till förfogande ställda förbättrade instrument, dels med sådant från firman A. & R. Hahn i Cassel.

Då emellertid rapporterna öfver de försök, som med anledning häraf anställdes, utvisade, att bestämdt företräde ej kunde gifvas åt något af dessa instrument, hemställde generalfälttygmästaren och chefen för femte arméfördelningen i underdånig skrifvelse den 19 mars 1909, att åt en kommitté måtte uppdragas att utreda frågan rörande anskaffandet af afståndsmätningssinstrument för infanteriet; och skulle kommittén, efter granskning af ytterligare förbättrade instrument, afgifva bestämdt förslag angående antagande af visst instrument.

Genom generalorder den 19 april 1909 tillsattes ock en kommitté för berörda frågor utredande. Till kommitténs förfogande ställdes ytterligare förbättrade instrument från firmorna Barr & Strand, Hahn och Zeiss äfvensom instrument från firman Goerz i Berlin, hvilka samtliga firmor dessutom aflämnade anbud, gällande leverans af minst 30 stycken instrument. I afgifven rapport den 8 september 1909 föreslog kommittén Zeiss' afståndsmätningssinstrument till antagande för infanteriet.

I underdånig skrifvelse den 2 december 1909 anförde generalfälttygmästaren och chefen för femte arméfördelningen, att de dittills verkställda försöken blifvit utförda till stor omfattning och under fältmässiga förhållanden, samt att de senast af kommittén pröfvade instrumenten, särskildt det af densamma till antagande föreslagna af Zeiss' konstruktion, torde motsvara hvad tekniken för närvarande kunde erbjuda, i följd hvaraf det ej längre borde anstå med anskaffning af ett antal sådana instrument. Hvad omfattningen af denna anskaffning beträffade, hade visserligen 1904 års skjutkommitté uttalat sig för anskaffande af ett instrument för hvarje bataljon. Om detta uttalande eller öfver hufvud taget om det slutliga behofvet af afståndsmätningssinstrument vid infanteriet ville generalfälttygmästaren och chefen för femte arméfördelningen icke nu yttra sig utan hemställde, att till en början måtte i betraktande af de afsevärda kostnaderna anskaffas endast ett instrument för hvarje infanteriregemente jämte ett för infanteriskjutskolan och ett för krigsskolan, eller tillhoppa 30 stycken, hvilka betingade en kostnad af tillsammans i rundt tal 35,000 kronor.

Genom nådigt beslut den 25 februari 1910 fann Kungl. Maj:t godt i den mån bifalla berörda hemställan, att för anställande af ytterligare försök finge genom arméförvaltningens artilleridepartements försorg från firman Zeiss inköpas tre för infanteriet afsedda afståndsmätningssinstru-

1909 års framställning.

ment af den på sätt nyss nämnts förordade konstruktion med däri föreslagna ändringar, och skulle häraf föranledda kostnader bestridas från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar.

Arméförvalt-
ningens före-
varande fram-
ställning.

Uti underdånig skrifvelse den 12 februari 1912 har arméförvaltningens artilleridepartement anmält, att de jämlikt sistnämnda nådiga beslut anskaffade instrumenten uppfylla de fordringar, som böra ställas på desamma. Chefen för generalstaben, som erhållit del af de i anledning af samma beslut afgifna rapporterna öfver anställda försök, hade i skrifvelse till departementet såsom sin åsikt uttalat, »att — enär dessa instruments fältmässiga användbarhet torde vara obestridlig, och i rapporterna framställda olägenheter äro af relativt mindre vikt och därjämte till största delen, på grund af redan vunnen erfarenhet, synas kunna afhjälpas — ifrågavarande instrument böra anskaffas för infanteriet, till en början i en omfattning af ett per regemente.»

Som de senast pröfvade instrumenten af Zeiss' konstruktion, sedan mindre, anmärkta olägenheter afhjälpts, kunna anses vara af den tekniska fulländning, som för närvarande är möjlig, och instrumentens nödvändighet för infanteriet är oomtvistad, har arméförvaltningens artilleridepartement hemställt, att 27 stycken afståndsmätningssinstrument för infanteriet måtte anskaffas för en kostnad af 35,000 kronor.

Generalstabs-
chefens
yttrande.

Under framhållande af ifrågavarande instruments stora militära betydelse har chefen för generalstaben tillstyrkt anskaffandet af dylika för infanteriet, till en början ett per regemente, på det att åtminstone försök i större skala och särskildt öfningar vid infanteriet i tid måtte kunna påbörjas.

Departements-
chefen.

Det är naturligtvis angeläget, att vår armé har tillgång till tekniska hjälpmedel af ifrågavarande beskaffenhet, och då de omsorgsfullt verkställda försöken nu måste anses slutförda, har jag intet att erinra mot, att ytterligare 27 afståndsmätningssinstrument anskaffas. Med inberäkning af de tre, som redan finnas, skulle därigenom erhållas ett instrument för hvarje infanteriregemente, ett för infanteriskjutskolan och ett för krigsskolan.

Kostnaderna för anskaffning af dessa 27 instrument hafva beräknats till 35,000 kronor eller samma belopp, som i skrifvelsen den 2 december 1909 beräknats för anskaffning af 30 instrument. Enligt af mig i detta afseende infordrad utredning har emellertid sist nämnda beräkning visat sig för knapp, i det att hvart och ett af de instrument, som

inköpts jämlikt nådiga beslutet den 25 februari 1910, betingat — oberäknadt utgifterna för besiktning m. m. — en kostnad af 1,375 riksmark, hvartill kommer, att mindre ändringar å stativet visat sig erforderliga, hvilka medföra en ökad kostnad af 25 riksmark för hvarje instrument. För nu ifrågavarande 27 instrument hafva inköpskostnaderna därför beräknats till $(27 \times 1,400 =)$ 37,800 riksmark eller 34,020 kronor, hvarjämte afsetts 980 kronor för besiktning m. m.

Förevarande belopp, tillhopa 35,000 kronor, torde lämpligen böra bestridas från fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar, hvilka därtill lämna tillgång.

Jag hemställer alltså, det Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

att af fjärde hufvudtitelns allmänna besparingar ett belopp af trettiofemtusen kronor må tagas i anspråk för anskaffande af afståndsmätninginstrument m. m.»

Till denna, af statsrådets öfriga ledamöter biträdade hemställan täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna nådigt bifall; och skulle till Riksdagen aflåtas proposition af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Gunnar Åkerman.